

Vass Péter*

A terhelti beismerésen alapuló konszenzuális rendszer egyes kiemelt jogintézményei

– Beszámoló az Igazságügyi Minisztérium és a Magyar Ügyvédi Kamara konferenciájáról

I. BEVEZETŐ GONDOLATOK

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) kodifikációja során megfogalmazott célok között kitüntetett helyen szerepelt, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését biztosító garanciák mellett lehetőség nyíljon az eljárások egyszerűsítésére és gyorsítására. A jogalkotó ennek elérését elsősorban egy, az eljárás egészét átfogó újszerű konszenzuális rendszer kialakításától és annak hatékony működésétől várta, amelyben ténylegesen, kézzelfoghatóan értékelhető a terhelti beismerés és a további eljárás formáját meghatározó együttműködési szándék.

Az Igazságügyi Minisztérium Büntetőjogi Jogalkotásért Felelős Helyettes Államtitkársága az elmúlt időszakban folyamatosan nyomon követte a konszenzuális rendszer egyes jogintézményeinek gyakorlati alkalmazását. A Be. hatálybalépését követő évek releváns ügyforgalmi adatai és a jogalkalmazók visszajelzései arra engedtek következtetni, hogy

- a terhelti beismerésen alapuló konszenzuális rendszer egyes jogintézményei a büntetőeljárás olyan súlyponti intézményeivé váltak, amelyek az ügy további menetét érdemben és egyre több esetben véglegesen meghatározzák,
- a konszenzuális rendszerhez tartozó jogintézmények összességében már jóval nagyobb arányt képviselnek a büntetőügyek befejezésében, mint az ezeket nélkülöző, általános eljárásrend szerint lefolytatott eljárások.

Az Igazságügyi Minisztérium részéről – az előzőekben körülírt tárgykör kiemelt jelentősége okán – merült fel az igény a terhelti beismerésen alapuló konszenzuális rendszer egyes jogintézményeinek behatóbb, tudományos igényű vizsgálatára, amely az aktuális elméleti kérdések áttekintése mellett kitér a jogalkalmazás gyakorlati tapasztalatainak megismerésére,

értékelésére is. Nagy örömről számoltunk ezért, hogy a Magyar Ügyvédi Kamara együttműködésével a közelmúltban megvalósulhatott egy olyan esemény, amelyen a tágan értelmezett szakmai közönség részvételével megvitathatóak voltak a büntetőeljárás terhelti együttműködést igénylő jogintézményeivel kapcsolatos tapasztalatok.

A jelen beszámoló célja az, hogy „A terhelti beismerésen alapuló konszenzuális rendszer egyes kiemelt jogintézményei” címmel 2022. május 9-én megrendezett konferencia plenáris ülésén elhangzott előadásokról és a szekciók munkájának eredményeiről rövid áttekintést adjunk.

II. A PLENÁRIS ÜLÉSEN ELHANGZOTT ELŐADÁSOK RÖVID ÖSSZEFOGLALÓJA

A konferencia plenáris ülésének első előadója **Czine Ágnes** alkotmánybíró asszony volt, aki „A terhelti együttműködés és a tisztességes eljárás követelménye, az együttműködés alapjogi aspektusai, keretei” címmel tartotta meg az előadását.

Az előadása elején Czine Ágnes felelevenítette, hogy már az előző büntetőeljárás törvény is tett kísérletet az eljárást gyorsító intézmények bevezetésére és a terhelti beismerést ösztönző jogintézmények meghonosítására, de kijelenthető, hogy a „lemondás a tárgyalásról” elnevezésű külön eljárás karrierje a gyakorlatban egyértelmű kudarccal végződött. Az új büntetőeljárás kódexben ennek ellenére – vagy talán emiatt is – nagy hangsúlyt kapott az időszerűség, a pergazdaságosság elvének érvényesülése, melynek egyik eszköze a beismerő és be nem ismerő terhelti részvétellel folyó eljárások megkülönböztetése és az ezekhez kapcsolódó jogintézmények szétválasztása.

Az előadásának központi témájára térve Czine Ágnes az egyezség és az ún. mértékes ügyészi indítvány büntetőeljárásban elfoglalt szerepével és a joggyakorlat által felszínre hozott kérdések alapjogi aspektusaival foglalkozott. Az egyezség tekintetében annak a véleményének adott hangot, hogy bár a jogalkotás során ez kapott nagyobb hangsúlyt, a gyakorlatban az egyezségek aránya az ügyek számához

* Vass Péter: Igazságügyi Minisztérium, Büntető Eljárásjogi Főosztály, jogi ügyintéző/beosztott bíró.

viszonyítva (legfeljebb 2-3-4%) elenyésző. Ezzel szemben az ún. „mértékes ügyészi indítvány” sokkal nagyobb sikert ért el, mint ahogy azt a jogalkotói akarat feltételezte. Megállapítását a Legfőbb Ügyészség statisztikai adataival támasztotta alá, amely szerint 2020-ban összesen 8778 vádlott beismerő vallomását fogadta el a bíróság az előkészítő ülésen, ami akkor a bírósági peres ügyek 38,7%-át jelentette. A joggyakorlat által felszínre hozott problémákra – véleménye szerint – ugyanakkor jól reagált a jogalkotás (e körben utalt a közelmúltban történt két törvénymódosításra), továbbá saját hatáskörében a Legfőbb Ügyészség és a Kúria is megtette a szükséges lépéseket. A Legfőbb Ügyészség a 9/2018. (VI. 29.) LÜ utasítás és az 1/2018. (VI. 30.) LÜ helyettesi körlevél kiadásával (pl. a joghátrány-indítványozás, a fellebbezési gyakorlat egységesítése), míg a Kúria a felülvizsgálati eljárásokban vizsgált egyedi ügyek kapcsán élt a jogértelmezés eszközével.

Az előadása záró részében Czine Ágnes a Be. új jogintézményeivel kapcsolatos alkotmánybírói gyakorlatot ismertette, melynek során az Alkotmánybíróság két határozatáról (mindkettőnek előadója volt) beszélt részletesebben.

A **19/2021. (V. 27.) AB határozatban** az Alkotmánybíróság lényegében azt vizsgálta, hogy az abszolút eljárási szabálysértésekre korlátozódó felülvizsgálat összhangban áll-e a tisztességes eljáráshoz való jog egyik részjogosítványával, a tisztességes tárgyaláshoz való joggal. Az AB határozat a felmerült kérdéssel kapcsolatban azt rögzítette, hogy a tisztességes tárgyaláshoz való jog korlátozása szükségesnek tekinthető, viszont a korlátozás az adott esetben aránytalan, mivel a másodfokú bíróság mérlegelése és a felülbírálat hivatalbóli kiterjesztése kizárt a relatív eljárási szabálysértések esetén. Az Alkotmánybíróság ezért mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet állapított meg, egyúttal kötelezte a jogalkotót a megfelelő szabályok megalkotására. A mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet végül a Be. 590. § (5) bekezdésének 2022. március 1-jével hatályba lépett módosítása orvosolta.

Az előző ügynél is nagyobb visszhangot váltott ki a **26/2021. (VIII. 11.) AB határozat**, amely a bírói pártatlanság kérdéskörével foglalkozott. Az alkotmányossági vizsgálat bírói kezdeményezésre indult, amelyben a perbíró azt sérelmezte, hogy az előkészítő ülésen a mértékes ügyészi indítványt követő terhelti beismerés elfogadásával a bíró a be nem ismerő vádlottak ügyében prejudikál, emiatt a tárgyaláson nem várható el tőle a pártatlanság. Az előadó emlékeztetett arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói pártatlanság követelményével több korábbi határozatában [pl. 3154/2017. (VI. 21.) AB határozat] foglalkozott, s felállította a szubjektív és objektív pártatlansági tesztet. Az Alkotmánybíróság ebben az ügyben az objektív kritériumok vizsgálatát folytatta le, majd az indítványozó álláspontjával szemben azt állapította meg, hogy miután az előkészítő ülés nem lehetőség, hanem kötelezettség; nem hasonlítható a nyomozási bíró eljárásához sem, ezért a többes eljárási pozíció megengedett. Magyarázatában külön hangsúlyt helyezett arra, hogy az előkészítő ülésen csak korlátozott bizonyítás folytatható. Végezetül felhívta a figyelmet arra, hogy a bíróságnak minden személy felelősségéről külön kell döntenie, így előfordulhat, hogy a későbbi döntés ellentétes az előkészítő ülésen hozott ítélettel, illetve arra, hogy a korrek-

ció lehetőségét a rendes és rendkívüli jogorvoslatok ebben az esetben is megfelelően biztosítják.

A második előadó, **Belovics Ervin**, *legfőbb ügyész-helyettes* „A terhelti együttműködés nyomozás során alkalmazható jogintézményeinek tapasztalatai és a mértékes ügyészi indítvány” címmel tartott előadását azzal kezdte, hogy a terhelti együttműködés szabályai meglátása szerint rendkívül koherensek, a rendszer egyes elemei tökéletesen illeszkednek egymáshoz. Előadásában az egyezségről és a mértékes ügyészi indítványról beszélt részletesebben, amelyekkel kapcsolatban előzetesen annyit jegyzett meg, hogy azok nem ekvivalensek egymással, a két intézmény rendeltetése eltérő.

Az *egyezésről* ismertetett statisztikai adatok azt mutatják, hogy a jogintézményt ritkán (a 2018–2020-as években összesen 86, 102, illetve 121 terhelt esetében) alkalmazzák. További jellemző, hogy a védelem 2018-ban 677, az ügyészség 62; 2019-ben a védelem 1293, az ügyészség 124; 2020-ban pedig a védelem 902, az ügyészség 29 esetben kezdeményezte az egyezés megkötését. Egyértelmű, hogy a védelmi kezdeményezéshez viszonyítottan az ügyészség kezdeményezése csekély, 10% körüli. Előfordult olyan megye is, ahol egyáltalán nem kezdeményezett az ügyészség egyezséget. Az ügyészség 2018-ban 80%-ban, 2019-ben 76%-ban, 2020-ban 83%-ban nem értett egyet a védői kezdeményezéssel. Az ismertetett statisztikai adatokkal összefüggésben ugyanakkor az előadó annak a véleményének adott hangot, hogy a jogintézmény jelentőségét nem az alkalmazás gyakorisága, hanem az aktuális problémamegoldó szerepe determinálja.

Az előadó ezt követően a büntetőeljárásról szóló törvény és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2020. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: 2020. évi XLIII. tv.) 2021. január 1-jétől bevezetett módosító rendelkezést vette górcső alá, amely szerint az egyezségkötésnek nem akadály, ha a gyanúsított a bűncselekmény elkövetését korábban beismerte. Álláspontja szerint ez a módosítás több szempontból problémás. Egyrészt elvált egymástól a jogintézmény elnevezése és annak tartalma; megbontotta az addig önállóan funkcionáló jogintézmények (pl. egyezés, a gyanúsított együttműködésére tekintettel a feljelentés elutasítása vagy az eljárás megszüntetése, feltételes ügyészi felfüggesztés stb.) struktúráját. Másrészt az eredeti kodifikációs elképzelés alapját az képezte, hogy az a terhelt élvezzen előnyt, aki beismeri a bűncselekmény elkövetését, és akkor, amikor a materiális igazság megállapítása, ha nincs is bajban, de szorult helyzetben van. Ilyenkor a terhelt beismerő vallomásának a megtételével tud ehhez hozzájárulni. Az együttműködést ugyanakkor az előadó szerint nem a büntetés enyhítésével, hanem a 2020. évi XLIII. törvény hatálybalépését megelőző állapot szerint, a feljelentés elutasításával, illetve az eljárás megszüntetésével vagy más alternatív lehetőség alkalmazásával kellene ellensúlyozni.

Az egyezés tartalmi kötöttségével kapcsolatban megfogalmazott kritikákra reflektálva kijelentette, hogy a maga részéről helyesnek tartja, hogy nem folytatható egyezkedés a tényállásról és a minősítésről. Más kérdés azonban, ha a terhelti beismerés során olyan adatok kerülnek napvilágra, amelyek tükrében a rendelkezésre álló bizonyítási anyag más értékelést nyer. Álláspontja szerint nincs semmilyen tilalom abban a tekintetben, hogy az ügyészség korrigálja a tényállást ennek

megfelelően. Ez semmilyen alkut nem jelent. Főszabályként azonban a vádemelés után a tényállás és a minősítés tekintetében már nem lehet korrigálni, ezért, ha a vádemelés már megtörtént, és emiatt az egyezséggel összefüggésben törvénysértés állapítható meg, akkor a vádat az ügyészségnek az előkészítő ülésen módosítania kell. Mivel a vád ekkor már eltér az egyezségtől, a bíróságnak meg kell tagadnia annak jóváhagyását. A Legfőbb Ügyészség ilyen irányú iránymutatásának célja az eleve törvénysértő vagy törvénysértővé vált egyezségek bírói jóváhagyásának kizárása.

Az egyezségkötések alacsony számának kérdésére visszatérve, Belovics Ervin, Tóth Mihály professzor úr azon megállapításával szállt vitába, hogy az egyezségkötés lehetőségének felmerülésekor az ügyészségnek azt kellene mérlegelnie, hogy mennyi időt és energiát takaríthat meg az ügy sommás elintézésével. Álláspontja szerint a büntetőeljárásnak elsősorban nem a takarékoság a célja. Napjainkban arról sincs szó, hogy a büntető-igazságszolgáltatás roskadozna a terhek alatt, és ahol csak lehet a sommás eljárás szabályait kell érvényre juttatni. Tíz évvel ezelőtt több mint 600 ezer volt az ismertté vált bűnügyek száma, ami azóta a harmadára csökkent; a másodfokra kerülő ügyek száma pedig nem éri el az akkori ügyszám 20%-át. Belovics szerint azt sem lehet mondani, hogy most nehezebbek lennének a büntetőeljárások. A gyakran emlegetett költségvetési csalás esetén például megfelelő előkészítés után minimális tisztázást igényelnek a tények. Álláspontja összegzésekor Belovics először Békés Ádámot idézte, aki szerint „nem szabad az egyezségre úgy tekinteni, mint a terhelt büntetéséhez vezető útra, amelynek esetében az állam részlegesen lemond a büntetőigényről”. Nem mond le az állam a büntetőigényről. Ha a terhelt a bűnösségre is kiterjedő tényfeltáró vallomással járul hozzá a valósághű tényállás megállapításához, akkor joggal várhatja, hogy kapjon valamit. Ez teszi lehetővé a jelentősen enyhébb büntetés kiszabását.

Belovics az előadás második felében az ún. *mértékes ügyészi indítvánnyal* kapcsolatos gondolatait osztotta meg a hallgatósággal. Eszerint a törvényes vád elemeinek egyike az ügyészségnek a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványa, ahogy az a korábbi büntetőeljárás törvényekben is szerepelt. A nívum az, hogy az ügyészség a vádiratban indítványt tehet a büntetés vagy intézkedés mértékére, tartamára arra az esetre, ha az előkészítő ülésen a vádlott beismeri a bűncselekmény elkövetését. Ezt az ügyészség még később, az előkészítő ülés keretei között is megteheti, ha pedig nem tesz mértékes indítványt, akkor sincs akadálya, hogy a bíróság érdemi döntést hozzon, ha annak a feltételei fennállnak. A mértékes indítvány megtételekor az ügyészségnek pontosan ugyanazokra a tényezőkre kell figyelemmel lennie, amelyek a büntetés kiszabása körében egyébként relevánsak. A kiindulópontot ez esetben is a Btk. általános és különös részi szabályai jelentik, ezért a terhelti beismerést feltételező indítvány csupán csekély mértékben tartalmazhat enyhébb joghátrányt ahhoz képest, amilyen joghátrányt az ügyészség a be nem ismerő terhelttel szemben még elfogadhatónak tartana.

A mértékes indítvány időszerű ítélezést elősegítő szerepe pedig Belovics szerint abban áll, hogy ha a terhelt a bűncselekményt valóban elkövette és az ügyész által a mértékes indítványban megjelenített joghátrányt elfogadhatónak tartja, a bűncselekmény elkövetését be fogja ismerni és le fog

mondani a tárgyaláshoz való jogáról. A mértékes indítvány, ahogy azt Franz von Liszt a büntetőnormával kapcsolatban megfogalmazta, a bűnözők *Magna Chartája*, mert a terheltet védi azzal, hogy előre számíthat rá, a bíróság nem szabhat ki súlyosabb büntetést, mint amit az ügyészi indítvány tartalmaz. Ugyanakkor számíthat arra is, hogy a bíróság enyhébb joghátránnyal sújtja őt. Többekben fogalmazódott meg kérdésként, hogy amennyiben az előkészítő ülésen olyan új büntetőkiszabási tényezők merülnek fel, amilyenek a vádiratban indítványozottnál enyhébb büntetést indokolnának, az ügyészség korrigálhatja-e a vádlott javára az eredeti indítványt. Belovics álláspontja szerint – tiltó rendelkezés hiányában – ennek semmilyen törvényi akadálya nincs. Tehát az ügyész, ha nem is számszerűen, de nyomatékosan enyhítő körülményről nyilatkozhat akkor, ha az indítványnál enyhébb büntetést tart indokoltnak. A rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján az előkészítő ülésen érintett vádlottak száma 2020-ban 12 887, ebből 8397 terhelt tekintetében hozott a bíróság ítéletet, ebből 6600 emelkedett jogerőre. Ami pedig a tartalmi részt illeti, 2020-ban a bíróság 2941 esetben a mértékes indítvánnyal egyező döntést, 1621 esetben a terhelt számára kedvezőbb döntést hozott, 34 terhelt esetében – egyébként törvénysértő módon – a terhelt terhére tért el a mértékes indítványtól.

Előadása záró részében Belovics két, a jogirodalomból ismert felvetéssel kapcsolatban osztotta meg véleményét. Az első szerint a tényállás felderítésére vonatkozó kötelezettség szigorú értelmezése az egyezség felől a mértékes ügyészi indítvány irányába „tolja” a gyakorlatot. Az előadó ezzel kapcsolatban megerősítette az előadása korábbi részében kifejtett álláspontját, mely szerint a két intézmény nem csereszabatos. A leglényegesebb eltérés, hogy a mértékes ügyészi indítvány esetén a teljességgel tisztázott tényállás alapján sor került a vádemelésre; és a joghátrány-konkretizálásnak egyetlen célja van, nevezetesen az ügy előkészítő ülésen történő befejezhetősége. Ezzel szemben az egyezség a vád történeti tényállásának teljes körű megalapozását, továbbá más ügy bizonyítását, a terhelt egyéb kötelezettségének a vállalását szolgálja, mindezért cserébe pedig enyhébb büntetési keretek alkalmazhatók. Az „ügyész-bíráskodás” kialakulásával kapcsolatos félelmeket pedig azért nem tartotta megalapozottnak, mert mind a két jogintézmény alkalmazására kizárólagosan akkor kerülhet sor, ha a terhelt együttműködik az ügyészséggel, vagyis akkor, ha a terhelt beismerő vallomást tesz, ha lemond a tárgyaláshoz való jogáról, és a végső döntést ezekben az esetekben is – még ha bizonyos korlátok keretei között is – a bíróság hozza meg.

A harmadik előadást *Gimesi Ágnes Zsuzsanna kúriai tanácselnök asszony* tartotta „*A bűnösség beismerése az előkészítő ülésen*” címmel. Az előadás – a címválasztásának megfelelően – a büntetőeljárás egyik meghatározóvá váló jogintézményére, az előkészítő ülésre, azon belül is a terhelti beismerésre és az eljárás befejezésére, valamint ezek törvényi feltételeinek vizsgálatára fókuszált.

Az előadó a téma felvezetéseként abbéli meggyőződésnek adott hangot, hogy az előkészítő ülés korábbról ismert intézményét az új büntetőeljárás törvény töltötte meg tényleges tartalommal, melynek mindkét funkciója (így a terhelti beismerés vizsgálata és az eljárás befejezése, valamint a perkoncentráció, vagyis a további bizonyítás kereteinek meghatározó

zása) az időszerű igazságszolgáltatás megteremtését, valamint a büntetőeljárás egyszerűsítését és gyorsítását célozza.

Az előkészítő ülés természetének vizsgálatakor az első és legfontosabb kérdésként mindig az merül fel, hogy van-e bizonyítás az előkészítő ülésen, illetve ha van, az mire terjedhet ki. Az előadó szerint a régi beidegződéseink alapján azt gondoljuk, hogy bizonyítani csak a tárgyaláson lehet. Ehhez képest a Be. – már az 504. § (1) bekezdésének módosítása előtt is – bizonyításról beszélt. Ez természetes, mert ha a bíróság a vádlottat a törvényi figyelmeztetés után kihallgatja, a terhelti vallomása bizonyítási eszköz, annak tartalma bizonyíték. A 2020. évi XLIII. törvénnyel módosított normaszöveg alapján a vádismeretetés és a terhelti figyelmeztetések elhangzása után a bíróság az előkészítő ülés jellegére figyelemmel kihallgatja a beismerő vádlottat. Mit jelent itt az előkészítő ülés jellege fordulata? Az előadó szerint a bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy fennáll-e a beismerés elfogadásának lehetősége, azaz a Be. 504. § (2) bekezdésben foglalt három feltételnek megfelel-e a beismerés. Fontosnak tartotta ugyanakkor megjegyezni, hogy a bűnösség beismerése is a vallomás részét képezi. Ahhoz, hogy a terhelt beismerését vizsgálni tudjuk, a terheltnek vallomást kell tennie, mert a bűnösségre vonatkozóan sem lehet nyilatkoztatni azt megelőzően, hogy a törvényi figyelmeztetés elhangzott volna. Gimesi szerint korrekt volt a jogalkotó, hogy a Be. szabályrendszerébe is beépítette ezt, így a terhelti figyelmeztetés és az előkészítő ülésre vonatkozó speciális figyelmeztetés után lehet megkérdezni a terheltet, hogy a bűnösségét beismeri-e.

A következő releváns kérdés az, hogy a gyakorlatban hogyan történjen a vádlott kihallgatása. Az előadó szerint a válaszadás előtt érdemes több szituációt végiggondolni. Az első szituációban a vádlott beismerő nyilatkozatot tesz, de a vád tárgyával kapcsolatban nem tesz vallomást. Elegendő vajon ennyi a beismerés elfogadásához? Gimesi szerint, ha valaki ez alapján az egy mondat alapján mindhárom feltétel fennállását meg tudja állapítani, akkor az „belelát a vádlott fejébe”. Ez alapján ugyanis nem állapítható meg, hogy megismerte-e nyilatkozatának jogi természetét, és annak következményeit. Elhangzott ugyan a figyelmeztetés, és előtte írásban is megkapta, de ahhoz, hogy tudjuk, hogy értette is, valamilyen visszajelzésre, szóbeli kontaktusra van szükség.

A második feltétel az, hogy a beszámítási képesség vonatkozásában észszerű kétely felmerül-e, és a vallomás megtétele önként történik-e. Ha a terhelt először az előkészítő ülésen tesz beismerő nyilatkozatot, ezt sem tudjuk megállapítani, mert nem tudjuk, hogy mi motiválta a beismerését. Motiválhatja akár a mértékes indítvány, de ezt nem nekünk kell kitálatni, hanem tőle kell megtudnunk.

A beszámítási képességgel kapcsolatos észszerű kétely megléte tekintetében némi ellentmondás is tapasztalható. A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint egy közepesen korlátozott beszámítási képességű terhelt esetében nem áll fenn a beismerő nyilatkozat elfogadásának lehetősége. Ezzel szemben a Kúria egy eseti döntésében (BH2021. 160.) kimondta, hogy ha a nyomozati iratokban rendelkezésre álló szakértői vélemény alapján megállapítható, hogy a terhelt beszámítási képessége enyhe vagy közepes mértékben korlátozott, ez önmagában nem zárja ki a beismerő vallomás elfogadását. Ebben az esetben is igaz az állítás, hogy ha nem tesz többet, mint

a bűnössége beismerését, akkor nem tudjuk megállapítani, hogy ez a beszámítási korlátozottság esetleg az aktuális eljárási helyzetben is kihatással van-e arra, hogy megértse, milyen következménnyel jár a beismerés és annak elfogadása.

A nyilatkozat elfogadásának harmadik feltétele, hogy összhangban van-e az iratok tartalmával a terhelt beismerése, illetve egyértelmű-e a terhelt beismerése. Ha a nyomozati iratokból is arra következtethetünk, hogy elfogadható a bűnösség beismerése, akkor nem fogalmazódik meg probléma. Ugyanakkor nem szabad elfelejteni, hogy minden ítéleti tényállásnak egyben valóságghű tényállásnak kell lennie, ebből következően, ha a terhelt nem tesz egyéb nyilatkozatot, csak a bűnösségét ismeri be, akkor a harmadik feltétel megléte is erősen vitatható.

Az előadó az eddigi tapasztalatait végül úgy összegezte, hogy ha csak bűnösséget beismerő nyilatkozatot tett a terhelt, akkor valamelyik feltétel tekintetében biztosan problémás lesz a beismerés elfogadása.

A másik szituáció szerint a terhelt vallomást tesz és nem csak bűnösséget beismerő nyilatkozatig terjed a vallomása. Ebben az esetben az a kérdés merül fel, hogy mennyit mondhat, és mire kell kiterjednie a bűnösség beismerésének. Az előadó szerint a válasz egyik fele az, hogy a mennyiség tekintetében felfelé nincs korlát, ha a terhelt itt kívánja előadni az érdemi védekezését, akkor szabadon megteheti. Döntően azért, mert a jogalkotó a terhelt tárgyalási vallomásánál rögzíti, hogy ha a terhelt az előkészítő ülésen már vallomást tett, ez elfogadható tárgyalási vallomásnak is, ha a terhelt úgy nyilatkozik, hogy azt kívánja fenntartani. A megosztóbb kérdés inkább az, hogy hol van a beismerés minimuma. Az előadó szerint erre a kérdésre három elméleti válasz adható. A vádirati tényállást kell elismerni, tehát kell egy ténybeli beismerő vallomás. A másik, hogy el kell ismerni az ügyész vádirati minősítését is, a harmadik szerint el kell fogadni a vádirati tényállást, és nem lehet olyan nyilatkozat a vallomásában, amely a bűnösség megállapítását bármely okból kizárná. Az előadó álláspontja szerint az első két opció a vádely alapján könnyen elvethető, míg a harmadik elvileg már elfogadható lehetne, de a gyakorlatban ez sem mindig elegendő. Az érvelés alátámasztására felhozott példa szerint akkor sem fogadható el a bűnösség beismerése, ha a terhelt ugyan nem hivatkozik büntethetőséget kizáró vagy megszüntető okra, de adott esetben a szándékot vitatja. Ilyen eset fordul elő, amikor a terhelt költségvetési csalást követ el, a tényeket elismeri, azonban úgy nyilatkozik, hogy minden iratot átadott a könyvelőjének. Itt a szándék megítélését illetően vagyunk bizonytalanságban, ezért ez a fajta beismerés – a tanácselnök asszony szerint – nem fogadható el.

Gimesi Ágnes előadása végén az előkészítő ülés jegyzőkönyvvezetésének fontosságára hívta fel a figyelmet, mert ennek hiányában a jogorvoslatot elbíráló bíróság nem tudja érdemben ellenőrizni a beismerő nyilatkozat elfogadásának jogszerűségét.

Rimóczy István Nyíregyházi Járásí Ügyészség vezető-helyettes ügyésze az „Együttműködés a bűnösséget be nem ismerő terhelttel a bizonyítás kereteinek meghatározásában, a nem vitatott tények értékelése” címen tartott előadásában az előkészítő ülés új szerepének másik funkciójáról, az érdemi tárgyalás-előkészítésről, ezen belül a perkonzentráció bizonyításméleti

alapjairól és a gyakorlati megvalósítás előtt tornyosuló akadályokról beszélt.

A perkoncentráció általa érzékelt gyakorlatáról Rimóczy meglehetősen komor képet festett. Megfogalmazása szerint az előkészítő üléseken jellemzően egyfajta „hangulatvesztés” következik be, ha elmarad a terhelt beismerése. Az eljárás ilyenkor jellemzően a régi reflexek alapján folytatódik, vagyis a bíróság egy távolabbi időpontra tűzi ki a tárgyalást, ahol elkezdődik a mindent átfogó, teljes körű bizonyítás. Az ítélethozatal napja ennek következtében szükségtelenül kitolódik, ami az eljárások elhúzódásához vezet. Az előadás az előbbiek nyomán a „jó” perkoncentráció szükségességéről, a megvalósítás feltételeiről és azokról a szemléletbeli gátakról szólt, amelyek akadályozzák a jogintézmény sikerét. A perkoncentráció megfelelő alkalmazását akadályozó okokat, problémákat és az azok megoldására tett javaslatait az előadó tíz pontban foglalta össze.

1. A jogalkalmazók hiányos bizonyításelméleti műveltsége

Az egyetemi oktatásban háttérbe szorultak a bizonyításelmélettel foglalkozó stúdiumok, így a gyakorló jogásztársadalomból egyre inkább hiányzik az a tudás, hogy hogyan lehet ésszerűen vitatkozni a bizonyításról. A meglévő tudásbeli deficitet továbbképzésekkel, posztgraduális képzésekkel lehetne pótolni.

2. A beismerés jelentőségét túlértékeljük, emiatt a védekezés pontos megismerése és kategorizálása elsikkadt

A beismerés elmaradása után kevés energiát fordítunk a védekezés megismerésére, kategorizálására, illetve gyakran téves következtetésekre jutunk, amikor a terhelt be nem ismerését vagy tagadását tekintjük a védekezésnek, pedig a nem beismerés vagy a szimpla tagadás és a védekezés nem ugyanaz a fogalom. A kriminalisztikatudomány nyolcféle védekezési formát különböztet meg, amelyekből mindössze kettő az, melyben a vád tagadása megjelenik. A vádlott elhangzott szavainak helyes értelmezése és a ki nem mondott állításainak jelentősége alapjaiban határozhatja meg a bizonyítás későbbi terjedelmét.

3. Az igazság és a hatékonyság között csak látszólagos a szembenállás

Nem feltétlenül jelenti az igazságról való lemondást, ha a tárgyaláson nem folytatunk teljes körű bizonyítást. Az iratismertetések során valójában ma sem a tárgyaláson folyik a bizonyítás, ebben az esetben – bizonyításelméleti szempontból – legfeljebb az eljárás korábbi szakaszában rögzített adatok tartalma alapján történik meg a ténymegállapítás.

4. Teljes körű bizonyítás helyett a relevanciaalapú gondolkodás meghonosítása lenne a kívánatos

Az előkészítő ülésen folyó perkoncentráció lényege az lenne, hogy a tényeket és a hozzájuk tartozó bizonyítási rendszert válasszuk ketté a vitatott és a beismert tényekre, bizonyítékokra. A nem vitatott tényeket az ügyiratok tartalma alapján tekintjük adottnak, a vitatott tényekre pedig a tárgyaláson folytatjuk le a bizonyítást.

Az ügyre tartozó (releváns) tények meghatározása kulcsfontosságú előfeltétel, mert ennek eredményeként lehet

kiszűrni azokat a tényeket, amelyek nem tartoznak a vád tárgyához, így azokra nem is kell bizonyítást felvenni. A gyakorlatból vett példák azt mutatják, hogy ennek a munkának az elmaradása abszurd bizonyítási helyzetekhez és túlbizonyításhoz vezet.

5. Az előkészítő ülésre történő alapos felkészülés szükségessége

A perkoncentráció gyakorlati előfeltételének tekinthető, hogy az eljárás résztvevői már az előkészítő ülésre megfelelően felkészüljenek, mert e nélkül nem fogják tudni meghatározni a releváns tényeket és a szükséges bizonyítás kereteit, terjedelmét, módját, eszközeit stb.

6. Az előkészítő ülés nemcsak beismeretési fórum, hanem a védekezés előterjesztésének terepe

Szemléletbeli változásra lenne szükség, mert az előkészítő ülésre nem lehet egyszerűen egy beismerető fórumként tekinteni, annál sokkal többről van szó, hiszen a perkoncentráció alkalmazásával megismerhető a terhelt védekezése. A gondolkodásunknak azt a logikai ívet kellene követni, hogy „Ha van védekezésed, akkor mondd el, mert anélkül nincs igazság. Ha van védekezésed, akkor mondd el most, mert anélkül nincs hatékonyság”. A perkoncentráció működőképességének általános feltétele, hogy a vádlott bizzon a hatóságokban és a védekezés előterjesztésének fórumaként tekintsen az előkészítő ülésre.

7. Az érzelmek korlátozása és az együttműködési hajlam felkeltése

Kommunikációs szempontból további előfeltétele a sikeres perkoncentrációnak, hogy a vádlott érzelmeit, indulatait megfelelően tudjuk kezelni. A kriminalisztika tudománya bővelkedik ajánlásokat a terhelti együttműködés megszerzésére, kialakítására. A terhelti együttműködés egyik fajtája, ha a terhelt előadja a védekezését.

8. Tiszta és informatív kommunikáció

A terhelti együttműködés kialakításában kiemelt szerepe van a tiszta és informatív kommunikációnak a hatóságok részéről. Ezen belül fontos, hogy a terhelti figyelmeztetések valamennyi vádlott számára követhető módon, egyszerű és érthető nyelvezettel hangozzanak el. A vádat és annak bizonyítékait ismertető ügyésszel szemben természetesen ugyanezek az elvárások fogalmazhatóak meg. A vád felolvasása helyett célravezetőbb, ha az ügyész a vádlott személyiségéhez, képességeihez igazodva ismerteti a vád lényegét. Ezzel a módszerrel a tapasztalatok szerint nagyon sok félreértés megelőzhető.

9. A tárgyalási etikett megváltoztatása

A hazai peres gyakorlatban kialakult egy olyan felfogás, hogy a bíróság előtt nem illik vitatkozni, erőteljes „adok-kapok játékba” belemenni. Különösen igaz ez a védelemnek az ügyésszel folytatott kommunikációjára, ami azért problémás, mert pörgő viták nélkül nem lehet sikeres perkoncentrációt lefolytatni.

10. A célratoró, következetes pervezetés szükségessége

A határozott, célravezető pervezetés hiánya általában abban mutatkozik meg, hogy a bíróságok – legalábbis a per első szakaszában – minden bizonyítási indítványnak helyt adnak.

Feltehetően a prejudikáció gyanújától igyekeznek ilyen módon szabadulni. Ennek az lesz a következménye, hogy a bíróság olyan tényekre is bizonyítást vesz fel, amelyek se nem vitatottak, se nem relevánsak. Mindenkinek el kellene fogadnia, hogy a szakmai sztenderdek szerint folytatott célratörő pervezetés – ideértve az elkésett, illetve szükségtelen bizonyításra irányuló indítványok elutasítását is – nem jelent prejudikációt.

Rimóczy az előadása lezárásaként annak a véleményének adott hangot, hogy az eredményes perkoncentráció érdekében végső soron *kulturális változásra lenne szükség*, nevezetesen *a hivatásrendek közötti együttműködés erősítésére*, mivel a perkoncentráció jogszabály adta kereteit külön-külön egyik hivatásrend sem képes tartalommal megtölteni.

A konferencia plenáris ülésének záró előadását **Bánáti János**, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke tartotta „*Konszenzuális rendszer védői szemmel*” címmel. Bánáti a közelmúltban elhunyt *Király Tibor* professzor gondolatait felidézve arra hívta fel a hallgatóság figyelmét, hogy a büntetőeljárást felépítésénél fogva állami túlsúly jellemzi, amit a védői szerepvállalás próbál némileg ellensúlyozni. Ez a szerepvállalás szükségszerűen teljes elfogultságot követel meg a terhelt irányába.

Bánáti emlékeztetett arra, hogy a konszenzusra épülő eljárástípusok már egy ideje napirenden voltak, és ennek oltárán sajnos számos védői, terhelti jogot feláldoztak, amelyek egy része fennakadt (pl. a 72 órás bűnügyi őrizet alatti védői tilalom) az Alkotmánybíróság szűrőjén. Az új Be. koncepciója tartalmazta, hogy a gyorsítás és a hatékonyság növelése meghatározó eleme lesz a jogalkotásnak, de az egyszerűsítés nem eredményezheti az eljárási elvek és garanciák csorbulását. A koncepció azt is előrevetítette, hogy a védő szerepe a nyomozásban különösen fontossá válik, ezért a törvénynek a lehető legszélesebb jogosítványokat kell biztosítania a védő számára az eljárási cselekményben való részvételre, az iratok megismerésére, indítványtételre stb. Az előadó szerint a valóságban inkább a védői jogok visszanyesetetéséről beszélhetünk, hiszen perdöntő bizonyítási cselekményekben nem vehet részt a védő, mint a tanú és a terhelttárs kihallgatása. Ennek azért vannak súlyos következményei, mert a bíróság a bizonyítékok értékelése során számtalan esetben jut arra a megállapításra, hogy a tanú a nyomozás során tett vallomásaiban biztosan jobban emlékezett a történetekre. Az iratmegismerés jogával kapcsolatban megjegyezte, hogy az elvileg ugyan szélesedett, de a nyomozó hatóságok a gyakorlatban indokolatlanul tartanak vissza iratokat, ami ellen ráadásul nincs érdemi jogorvoslat. A tisztességes eljáráshoz való jog feltételezné a tájékozottsághoz való jogot, de ez súlyosan sérül, ha a védő nem ismeri az összes „kártyalapot”, így aztán nem tud felelősen tanácsot adni a védencének az egyezséggel kapcsolatban. Súlyosan kifogásolható szerinte emellett az a szabályozás, ami az egyezés jóváhagyásának bírói megtagadása esetére megengedi az ezzel kapcsolatos ügyiratok (pl. a terhelt magára és a társaira tett terhelt vallomása) szabad felhasználását.

Az egyezségkötések népszerűtlenségének lehetséges okait vizsgálva az előadó annak a véleményének adott hangot, hogy az egyezés csak százszázalékos bizalomra épülhet, ami a felek között személyes kapcsolatot feltételez. Nem várható ugyanis

el, hogy a védelem előzetesen írásban feltárja a kártyáit. Utalva a megelőző előadásra, az előadó megerősítette a hivatásrendek újabban tapasztalható elszigetelődését, amin a Covid-helyzet csak tovább rontott. Tapasztalata szerint a kommunikáció tekintetében az ügyészség zártabb, mint a bíróság. A büntetőeljárások gyors befejezését akadályozó problémaként említette továbbá, hogy a jogi személy – érintettsége ellenére – nem vonható be az egyezségkötésbe. Napjainkban a gazdasági bűncselekmények lényegében a költségvetési csalás elkövetésére korlátozódnak, mely esetén általában a cégnél keletkezik a vagyoni előny. A cég akár vállalná is a kár megtérítését, ha része lehetne az egyezségkötésnek, de a szabályozás erre jelenleg nem ad lehetőséget.

Rátérve a mértékes ügyési indítványra, Bánáti annak a véleményének adott hangot, hogy a terheltek általában szabadulni akarnak az eljárás alól, hiszen már annak ténye is súlyos következményekkel jár rájuk nézve. A terheltek nagy része ezért elfogadja a mértékes indítványt, lemond a tárgyalásról, hogy a bíróság *bizonyítási eljárás nélkül, gyorsan hozzon ítéletet*. Ennek érdekében, hogy a mértékes ügyési indítványok beismerésre sarkalljanak, az ügyészségnek olyan ajánlatokat kellene tennie, amilyenek a terheltek számára elfogadhatók. Az utóbbi időben azonban az figyelhető meg, hogy a mértékes ügyési indítványban szereplő joghátrány meghaladja a bíróság bünteteskiszabási átlagát. Ha ez így marad, akkor Bánáti szerint nem igazán lehet arra számítani, hogy a terheltek érdekeltek lesznek a beismerésben.

A több vádlottat érintő büntetőügyek kapcsán az előadó számos problémát vetett fel. Szerinte a mértéktelen officialitás vezet oda, hogy időről időre többvádlottas, sokcselekményes ügyek keletkeznek. Ahhoz, hogy ezeket megbontsák, a nyomozó hatóság ösztönözheti a terheltet, hogy ha magára nézve nem is, de a terhelttársakra tegyen terhelt vallomást. Bánáti szerint a bevezető előadásban részletesebben ismertetett 26/2021. (VIII. 11.) AB határozat védői szemszögből azért nem tekinthető szerencsés döntésnek, mert számos kiemelt korrupciós ügyben igen szubjektív momentumon alapul az, hogy bűncselekményt követtek-e el. Ha a bíróság elfogad egy beismerést, és kimondja a terhelt bűnösségét, majd a többi terheltre tovább tárgyalja az ügyet, alappal merülhet fel a pártatlanság kérdése.

A perkoncentráció koncepciója – Bánáti álláspontja szerint – ugyancsak a védői szempontok figyelmen kívül hagyásával került kialakításra. A védő mindenkori kötelezettsége a terhelt érdekét szolgálni, tehát olyan bizonyítási indítványt kell előterjesztenie, ami ezt szolgálja, és akkor, amikor ez ténylegesen a terhelt érdekében történik. A bizonyítási eljárás fejlődik, változik. Ezért azt elvárni, hogy a védő egy többvádlottas, bonyolult ügyben már az előkészítő ülésen terjessze elő a bizonyítási indítványait és fedje fel védekezési stratégiáját, mindenesetre kétséges. Sőt, adott esetben ez akár a terhelt érdekével ellentétes védői magatartás lenne! Ezért a törvény szerinte csak úgy értelmezhető, hogy a védő haladéktalanul terjessze elő a bizonyítási indítványát, vagyis akkor, amikor egyértelművé válik, hogy az a terhelt érdekét szolgálja. Végezetül kiemelte, hogy ezt az anomáliát a bíróságok is érzik, és az elkésett bizonyítási indítványok miatt nem szabnak ki a védőkkel szemben rendbírságot.

III. A SZEKCIÓÜLÉSEK LEGFONTOSABB MEGÁLLAPÍTÁSAI

A konferencia első részében elhangzott előadások után szekcióülések következtek, amelyeken a panelbeszélgetéseket a hallgatóság kérdései és moderált vita követte. Az előadások és a szekcióülések tematikája szorosan egymásra épült, utóbbiak a joggyakorlat tapasztalatait felhasználva interaktív szakmai diskurzusra adtak lehetőséget.

1. Az „Együtműködés a vádemelés előtt” elnevezésű szekció elsősorban a terhelti együttműködés első lépéseivel és az egyezségkötés folyamatával, valamint a nem vitatott tényekkel kapcsolatos bizonyításbeli konszenzus gyakorlatával foglalkozott.

A kerekasztal-beszélgetés résztvevői mindkét tárgykörben egyértelműen megerősítették, hogy ezeket az intézményeket a gyakorlat csak csekély mértékben fogadta be. A résztvevők bizonyításbeli konszenzust akadályozó tényezőként azonosították, hogy az ügyészségi belső utasítások a bizonyítási eszközök teljes körű beszerzését írják elő, emellett az országos ügyészségi gyakorlat is defenzív, kerüli a terhelti vallomásra való támaszkodást. A bizonyításbeli konszenzussal kapcsolatosan azt a konklúziót lehetett levonni, hogy bár az intézmény valóban nem alkalmas valamennyi ügy nyomozásának lerövidítésére, a jelenlegi gyakorlat sokszor indokolatlanul nem használja ki a benne rejlő lehetőségeket. Az egyezséggel kapcsolatban a résztvevők egyetértettek abban, hogy a Be. hatálybalépését követő kezdeti fellendülés után visszaesés volt tapasztalható. Ennek oka egyrészt az ügyészségi protokoll, amelyet a plenáris előadásban Belovics Ervin ismertetett, másrészt a védői kezdeményezésekkel szembeni általános ügyészségi bizalmatlanság, elzárkózás. Az előbbi korlátozás egyrészt az egyezség nélkül is megfelelően bizonyítható ügyek esetén zárja ki az egyezségkötést, másrészt a vádlott ösztönzésére alkalmas, felkínálható kedvezmény mértékét is jelentősen korlátozza. A védői oldal jelen lévő képviselői egyértelműen szükségesnek tartották ennek az ügyészségi gyakorlatnak a felülvizsgálatát. A kívánatosnak tartott szemléletváltás mellett a kerekasztal résztvevői körében felmerült a szabályozás korrekciójának szükségessége annak érdekében, hogy az erősítse az egyezségben is értékelhető terhelti együttműködés minél magasabb hozzáadott értékét, ezáltal a szabályozás az ügyészséget is markánsabban ösztönözze az egyezségkötésre. A magasabb terhelti hozzáadott érték az egyezségkötés dinamikusabbá tételével lenne elérhető akként, hogy az ügyet lehetőleg már az alacsonyabb felderítettségről a magasabb felderítettségre is a terhelt közreműködése alapján juttassák.

2. Az „Eljárás befejezése az előkészítő ülésen” elnevezésű szekció a mértékes ügyészi indítványnak, a terhelti beismerés bírói elfogadásának és az egyezség jóváhagyásának tapasztalatait vette górcső alá.

A pódiumbeszélgetés mértékes ügyészi indítványt érintő részét alapvetően az 1/2018. (VI. 30.) LÜ h. körlevél tartalmához való hozzáállás határozta meg, amely az alsóbb fokú ügyészségek számára rögzíti a joghátrány-indítványozás, valamint az ügyészi fellebbezés szempontjait. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az ügyészség a mértékes indítványt jellem-

zően a középérték körüli tartamban teszi meg. A védők álláspontja szerint az ügyészi gyakorlat nem értékeli kellőképpen a beismerés eljárásgyorsító hatását, méltányosabbnak tartanának ennél nagyobb kedvezményt. Ezzel szemben a bírók azt hangsúlyozták, hogy a beismerés a büntetés kiszabási elvek alapján enyhébb büntetést érdemel, de ha az nem jár az ügy előmozdításával, akkor a mérték nem lehet jóval alacsonyabb. A pódiumbeszélgetés résztvevői összességében arra a megállapításra jutottak, hogy a mértékes ügyészi indítvány megléte önmagában is ösztönzőleg hat a terhelti beismerés megtételére, ezáltal biztosítja, hogy az eljárás már az előkészítő ülésen befejezhető legyen. Egyetértés alakult ki abban is, hogy az előkészítő ülésen megismert méltányolható büntetés kiszabási körülményekre tekintettel az ügyész a vádlott javára eltérhet a mértékes indítványtól. A felszólalásában ismertetheti változó álláspontját, de nem tehet új indítványt.

A beismerő nyilatkozatnak mindenki szerint egyértelműnek kell lennie, de ez nem jelenti azt, hogy a terheltnek minden részletre emlékeznie kell. A lényeg, hogy a nyilatkozata, vallomása ténybelileg megalapozott legyen. Ha a terhelt intellektuálisan nem látja át a helyzetét, nem képes döntést hozni, akkor védőt kell kirendelni. Ha a terhelt előkészítő ülésen tett nyilatkozata eltér a nyomozati vallomásától, ennek okát, illetve az ügyiratokkal való egyezőségét vizsgálni kell.

A beismerő terheltre vonatkozó ítélet meghozatala után új fejezet kezdődik. Minden terhelt vonatkozásában egyedi a bűnösség vizsgálata. A gyakorlatban előfordult, hogy a garázdaság elkövetése tekintetében két vádlott beismerő, a harmadik pedig tagadásban volt, és a bizonyítás eredményeként jogos védelmi helyzet megállapítására került sor. Ha a bíróság a beismerő vádlottakra elkülönítette az ügyet és ítéletet hozott, akkor az új bizonyíték felmerülése esetén perújításnak lehet helye. A többvádlottas ügyekben a tagadó vádlottat bántja a másik beismerése. Ennek kivédése az ügyvédi munka fontos része.

A szekcióülésen elhangzottak alapján két esetkörben merült fel a Be. módosításának lehetősége. Az egyezség jóváhagyásának megtagadása esetére egyértelműen ki lehetne mondani, hogy a jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozat és vallomás a továbbiakban nem használható fel bizonyítékként. A másik módosítási igény a tekintetben merült fel, hogy a terhelt részéről a kár megtérítésére vonatkozó nyilatkozat ne haladjon meg a korlátozottan lefolytatható bizonyítás kereteit, s hogy emiatt nem szükséges a bíróságnak tárgyalásra áttérnie.

3. A „Perkoncentráció, együttműködési lehetőségek a bíróság bizonyítási eljárásában” elnevezésű szekció: a bűnösséget beismerő terhelti nyilatkozat elfogadásának, megtagadásának; a perkoncentráció gyakorlati tapasztalatainak, a nem vitatott tények köre meghatározásának, értékelésének és a tárgyaláson tett beismerő vallomások elfogadásának sajátosságaival foglalkozott.

A panelbeszélgetés résztvevői között konszenzus alakult ki abban, hogy a perkoncentráció a gyakorlatban egyáltalán nem vagy nem megfelelően működik. A hatályos jogi szabályozás leginkább azért vezethet „alulteljesítéshez”, mert:

- jelenleg nincs garancia arra, hogy a korábban valósnak elfogadott tényeket a felek utóbb nem kezdik el vitatni, ezért a bizonyítás ellehetetlenülhet;

- a terheltnek nem érdemes a vád állításainak valóságát elfogadnia, illetve érdemi védekezéssel segítenie a bizonyítást, mert azért nem kap cserébe semmit, sőt adott esetben hamarabb számíthat súlyosabb büntetésre;
- a gyakorlatban csak perifériális jelentőségű tényeket szoktak valónak elfogadni, ami legfeljebb a későbbi iratismertetést rövidíti le.

A panelbeszélgetés és az ahhoz kapcsolódó hozzászólások alapján a szekcióülés munkájának legfőbb tanulsága akként foglalható össze, hogy *a perkoncentrációt szolgáló egyes új jogintézmények csak akkor lehetnek működőképeseek, ha azokhoz minden résztvevő szerint kellő garancia társul, és a terhelt (védő) számára kellő mértékű kedvezmény realizálódik.*

IV. ZÁRÓ GONDOLATOK

Az Igazságügyi Minisztérium és a Magyar Ügyvédi Kamara közös szervezésében megrendezett büntető eljárásjogi tárgyú konferenciát a szakma kiemelt érdeklődése övezte, amit talán azzal lehet a legjobban érzékeltetni, hogy a plenáris ülés

előadásainak idejére szűkösnek bizonyult a Magyar Ügyvédi Kamara székházának díszterme. A szakmai rendezvény sikere mégsem a résztvevők számán, hanem az elhangzott előadások és pódiumbeszélgetések színvonalán, az ezeket követő szakmai viták intenzitásán, valamint a konferenciát követő pozitív visszhang alapján mérhető le.

A konferencia osztott szerkezetű felépítése az elméleti szempontú jogi aktualitások megismerése mellett lehetőséget nyújtott arra, hogy a hivatásrendek betekintést nyújtsanak saját értékrendjükbe, gondolkodásmódjukba, alkalmuk legyen az azokból következő nézetkülönbségek ütköztetésére. A hivatásrendek képviselői között kialakult termékeny párbeszéd megteremtette a közös gondolkodás kereteit, amely a napi gyakorlatban is hasznosítható, értékes tudással gazdagította a résztvevőket. A konferencián tapasztalt konstruktív légkör azzal a reménységgel tölthet el mindnyájunkat, hogy a nyitva hagyott kérdésekre a jövőben közös erőfeszítéssel megtaláljuk a helyes válaszokat, és a joganyag finomhangolásával olyan konkrét megoldások szülehetnek, amelyek hatékonyan szolgálhatják a büntetőügyek időszerű lefolytatását.